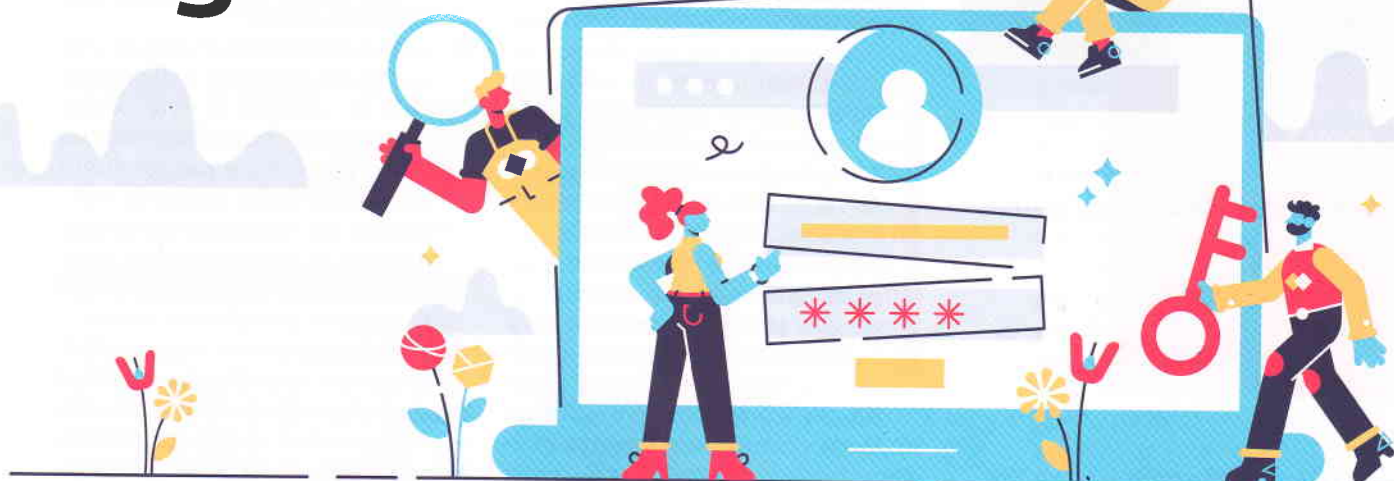

Praktiski par reģistrēšanos PVN maksātāju reģistrā

Ilgstoši sadarbojoties ar uzņēmējiem, kuri tikko vai relatīvi nesen uzsākuši saimniecisko darbību, autors ir novērojis, ka viens no aktuālākajiem tematiem, par kuru viņi visbiežāk interesējas, ir pievienotās vērtības nodoklis (turpmāk tekstā – PVN), īpaši uzņēmuma reģistrācija PVN maksātāju reģistrā. Gan uzņēmēju, gan sabiedrības viedokļi un vērtējumi par reģistrācijas procesu ir dažādi – gan pozitīvi, gan negatīvi. Ņemot vērā jau ilgstoši nodokļu administrācijas un arī tiesībsargājošo institūciju publiski pausto informāciju par to, ka dažas personas PVN maksātāja statusu izmanto negodprātīgi, nevienam vairs nav ilūziju, ka Valsts ieņēmumu dienests (turpmāk tekstā – VID) jaunu subjektu reģistrācijai pievērš pastiprinātu uzmanību un veic pietiekoši detalizētas pārbaudes, pirms veic uzņēmuma iekļaušanu PVN maksātāju reģistrā. Lai personām, kas apsver iespēju reģistrēties PVN maksātāju reģistrā, jau uzsākot komercdarbību, kaut nedaudz atvieglotu šo reģistrācijas procesu, autors turpinājumā to apskatīs, balstoties gan uz normatīvo aktu prasībām, gan uz praktisko pieredzi šajā jomā.

PVN – jēdziens, būtība, likmes

PVN ir netiešais nodoklis, kas tiek iekļauts preces vai pakalpojuma cenā. Netiešo nodokļu būtība paredz to, ka nodokli samaksā gala patērētājs, jo nodoklis tiek iekļauts preces vai pakalpojuma pārdošanas cenā.

Saskaņā ar 2012. gada 29. novembra PVN likuma 41. un 42. pantu Latvijā preču piegādēm un pakalpojumu sniegšanai tiek piemērotas šādas likmes:

- PVN standartlikme 21% — tiek piemērota vairumam preču piegāžu un pakalpojumu sniegšanas darījumu, ja PVN likumā nav noteikts citādi;
- PVN samazinātā likme 12% apmērā — tiek piemērota medikamentu, žurnālu un avižu, koksnes kurināmā piegādēm iedzīvotājiem un citu preču piegādēm saskaņā ar PVN likuma 42. pantu, iekšzemes pasažieru pārvadājumiem, izmitināšanas pakalpojumiem, kā arī citiem pakalpojumiem;
- PVN samazinātā 5% likme — tiek piemērota Latvijai raksturīgu, termiski neapstrādātu augļu un dārzeņu piegādēm (augļu un

OTO KRISTIĀNS ABRAMS,

SIA Abrams Business Services
(ārpakalpojuma grāmatveža
licence Nr. AGL 0000073)
valdes loceklis un
atbildīgais grāmatvedis,
PIKC Rīgas Valsts tehnikums
grāmatvedības profesionālo
priekšmetu pedagogs,
SIA Juridiskā koledža
grāmatvedības profesionālo
studiju kursu lektors

Grāmatvedim un ārpakalpojuma grāmatvedim gadījumā, ja uzņēmums tuvojas PVN reģistrācijas kritēriju izpildei, ir nepieciešams par šo situāciju informēt uzņēmuma vadību, lai vadība laikus var pieņemt lēmumu par reģistrāciju PVN maksātāju reģistrā.

maksātāji un trešo valstu vai trešo teritoriju nodokļa maksātāji. Katras grupas nodokļu maksātāji tiek iedalīti divās apakšgrupās — reģistrēti nodokļa maksātāji (attiecinājā valstī normatīvo aktu noteiktajā kārtībā reģistrēti PVN maksātāju reģistrā) un neregistrēti nodokļa maksātāji (nodokļa maksātāji, kuri atbilstoši rezidences valsts normatīvajiem aktiem ir izmantojuši tajos noteiktās tiesības neregistrēties PVN maksātāju reģistrā). Šī raksta ietvaros autors reģistrācijas procesu apskatīs no iekšzemes nodokļa maksātāja skatpunkta.

PVN likuma 59. panta pirmā daļa nosaka:

Iekšzemes nodokļa maksātājs ir tiesīgs neregistrēties VID pievienotās vērtības nodokļa maksātāju reģistrā, ja tā veikto ar nodokli apliekamo preču piegāžu un sniegto pakalpojumu kopējā vērtība iepriekšējo 12 mēnešu laikā nav pārsniegusi 40 000 eiro.

Tātad no iepriekš minētās normas ir secināms, ka, ja nodokļa maksātāja ar PVN apliekamo preču piegāžu un sniegto pakalpojumu kopējā vērtība iepriekšējo 12 mēnešu laikā pārsniedz 40 000 eiro, tad iekšzemes nodokļa maksātājam ir pienākums reģistrēties PVN maksātāju reģistrā. Tāpat autors vēlas uzsvērt, ka ar «iepriekšējiem 12 mēnešiem» tiek saprasti pēdējie secīgie 12 kalendāra mēneši, nevis, kā tas nereti tiek saprasts, ar iepriekšējā pārskata perioda 12 mēnešiem. Piemēram, nodokļu maksātājs 2021. gada decembrī nolemj izvērtēt to, vai nav sasniegts PVN reģistrācijas sliekšnis. Šādā gadīju-

mā nodokļu maksātājam ir jāņem vērā 2020. gada decembra un 2021. gada janvāra — novembra ar PVN apliekamo preču piegāžu un sniegto pakalpojumu vērtība.

Ja nodokļa maksātājs konstatē, ka jau ir sasniegts vai strauji tuvojas obligātās reģistrācijas sliekšnim, viņam ir jāveic nepieciešamās darbības reģistrācijai PVN maksātāju reģistrā.

Tāpat PVN likuma 57. panta pirmā daļa nosaka vēl vienu situāciju, kad nodokļu maksātājam ir pienākums reģistrēties PVN maksātāju reģistrā:

Ja neregistrēts nodokļa maksātājs veicis preču iegādi Eiropas Savienības teritorijā un ja šo preču kopējā vērtība bez nodokļa kārtējā kalendāra gadā sasniedz vai pārsniedz 10 000 eiro, nodokļa maksātājs līdz tam taksācijas periodam sekojošā mēneša piecpadsmitajam datumam, kad ir sasniegts vai pārsniegts šajā likumā noteiktais reģistrācijas sliekšnis — 10 000 eiro —, iesniedz VID šā likuma 66. panta pirmajā daļā minēto reģistrācijas iesniegumu.²

Tātad, ja uzņēmums veic regulāru preču iegādi Eiropas Savienības teritorijā un preču kopējā vērtība bez PVN sasniedz vai pārsniedz 10 000 eiro kārtējā kalendāra gada ietvaros, tad nodokļu maksātājam ir pienākums reģistrēties PVN maksātāju reģistrā. Piemēram, nodokļu maksātājs 20x1. gada oktobrī nolemj izvērtēt, vai tas atbilst šim PVN likumā noteiktajam reģistrācijas kritērijam. Šādā gadījumā nodokļa maksātājam ir jāvērtē preču iegādes darījumu vērtība Eiropas Savienības teritorijā par periodu 20x1. gada janvāris–oktobris.

dārzeņu saraksts pieejams PVN likuma pielikumā);

- PVN samazinātā 0% likme — tiek piemērota preču eksportam, preču piegādēm ES teritorijā, Covid-19 vakcīnu un diagnostikas ierīču piegādēm, kā arī citos PVN likumā noteiktajos gadījumos.

PVN maksātāji un kritēriji reģistrācijai PVN maksātāju reģistrā

Saskaņā ar PVN likuma 3. panta pirmo daļu «nodokļa maksātājs ir persona, kura patstāvīgi jebkurā vietā veic jebkuru saimniecisko darbību neatkarīgi no šīs darbības mērķa vai rezultāta».¹ Tāpat PVN likuma 3. panta otrā daļa nosaka nodokļa maksātāju iedalījumu, proti, tie tiek iedalīti trīs lielās grupās atkarībā no nodokļu maksātāja rezidences valsts — iekšzemes nodokļa maksātāji (LV reģistrēti nodokļa maksātāji), citas ES dalībvalsts nodokļa

¹ PVN likums, pieņemts 29.11.2012., 3. pants, pirmā daļa.

² PVN likums, pieņemts 29.11.2012., 57. pants, pirmā daļa.

▶ Apskatot PVN reģistrācijas kritērijus, autors vēlas īpaši uzsvērt grāmatvežu un ārpakalpojuma grāmatvežu atbildību un uzņēmuma vadības atbalsta funkciju šo kritēriju izpildes kontrolei. Ņemot vērā to, ka grāmatvedis vai ārpakalpojuma grāmatvedis regulāri redz uzņēmuma darījumus un kopējo situāciju, grāmatvedim un ārpakalpojuma grāmatvedim gadījumā, ja uzņēmums tuvojas PVN reģistrācijas kritēriju izpildei, ir nepieciešams par šo situāciju informēt uzņēmuma vadību, lai vadība laikus var pieņemt lēmumu par reģistrāciju PVN maksātāju reģistrā. Pretējā gadījumā VID amatpersonas atbilstoši savai kompetencei, konstatējot faktu, ka uzņēmums, sasniedzot reģistrācijas kritērijus, nav reģistrējies kā PVN maksātājs, vērtēs uzņēmuma un uzņēmuma vadības atbildību par neregistrēšanās faktu, kā arī aprēķinās budžetā maksājamo PVN.

Reģistrācija PVN maksātāju reģistrā — vispārīga informācija

PVN likuma 66. panta pirmā daļa nosaka:

Neregistrētu nodokļa maksātāju, citas dalībvalsts nodokļa maksātāju vai trešās valsts vai trešās teritorijas nodokļa maksātāju reģistrē VID pievienotās vērtības nodokļa maksātāju reģistrā, pamatojoties uz reģistrācijas iesniegumu, ko iesniedz Valsts ieņēmumu dienestam.³

Tātad no PVN likumā noteiktā ir secināms, ka pirmais solis ceļā uz PVN maksātāju statusu ir noteiktas formas reģistrācijas iesniegums VID. Reģistrācijas iesnieguma veidlapa ir pieejama gan VID mājaslapā *Word* formātā (Nodokļi → Pievienotās vērtības nodoklis → Veidlapas un iesniegumi → Iesniegums reģistrācijai VID PVN maksātāju reģistrā), gan VID Elektroniskās deklarēšanas sistēmā (EDS) strukturēta dokumenta formātā (Dokumenti → No veidlapas → Nodokļu maksātāju reģistrācijas un datu izmaiņu veidlapas → Iesniegums rezidentu PVN reģistrācijai, datu maiņai, izslēgšanai).

Apskatot reģistrācijas iesnieguma veidlapu, ir redzams, ka tajā ir jānorāda dažāda veida informācija par uzņēmumu — pamatdati (nosaukums, reģistrācijas Nr., juridiskā adrese, pamatdarbības veids saskaņā ar NACE klasifikatoru), ar PVN apliekamo preču piegāžu un sniegto

Iesniedzamās informācijas daudzums ir samērā apjomīgs, bet realitātē bieži vien VID ar šo informāciju nepietiek — VID būs nepieciešama papildu informācija, lai varētu pārliecināties par uzņēmuma finansiālajām un materiāltehniskajām iespējām veikt saimniecisko darbību.

pakalpojumu vērtība (pēdējo 12 mēnešu laikā, ja saimnieciskā darbība tiek veikta 12 mēnešus un ilgāk; iepriekšējo mēnešu laikā, ja saimnieciskā darbība tiek veikta mazāk nekā 12 mēnešus), informācija par uzņēmuma ārvalstīs atvērtajiem norēķinu kontiem, pamatlīdzekļu sastāvs un to vērtība, informācija par galvenajiem darījuma partneriem, informācija par galvenajām saimnieciskās darbības veida nodrošināšanas iespējām, kā arī informācija par to, kādā veidā uzņēmums vēlas saņemt lēmumu. Iesniedzamās informācijas daudzums ir samērā apjomīgs, bet realitātē bieži vien VID ar šo informāciju nepietiek — VID būs nepieciešama papildu informācija, lai varētu pārliecināties par uzņēmuma finansiālajām un materiāltehniskajām iespējām veikt saimniecisko darbību.

PVN likuma 66. panta trešā daļa nosaka:

VID piecu darbdienu laikā pēc reģistrācijas iesnieguma saņemšanas pieņem lēmumu par nodokļa maksātāja [...] reģistrāciju VID PVN maksātāju reģistrā vai lēmumu atteikt reģistrāciju.⁴

Savukārt PVN likuma 66. panta ceturtā daļa nosaka:

Ja VID pēc reģistrācijas iesnieguma saņemšanas no nodokļa maksātāja ir pieprasījis informāciju par tā materiāltehniskajām un finansiālajām iespējām veikt deklarēto saimniecisko darbību, lēmumu par nodokļa maksātāja reģistrāciju VID PVN maksātāju reģistrā vai lēmumu par atteikumu reģistrēt VID pieņem piecu darbdienu laikā pēc pieprasītās informācijas saņemšanas.⁵

Standarta situācijās lēmumam par reģistrēšanu/atteikšanos reģistrēt nodokļu maksātāju PVN maksātāju reģistrā vajadzētu būt pieņemtam apmēram 11–12 darbdienu laikā, ja pieņemam, ka tiek iesniegts iesniegums, pēc tam tiek pieprasīta papildu informācija, uzņēmums vienas dienas laikā sagatavo nepieciešamo informāciju, un pēc tam VID izskata šo informāciju un pieņem lēmumu. Diemžēl realitātē šis process dažādu apstākļu dēļ var aizņemt arī ilgāku periodu, lai gan normatīvie akti neparedz iespēju reģistrācijas iesnieguma izskatīšanas termiņu pagarināt.

Autora praksē ir bijusi situācija, kad VID amatpersona apgalvo, ka pa pastu uzņēmumam ir nosūtīts papildu informācijas pieprasījums, taču uzņēmums to nav saņēmis. Un tikai apmēram četras dienas pēc autora kontaktēšanās ar VID amatpersonu uzņēmums juridiskajā adresē saņem papildu informācijas pieprasījumu. Autora subjektīvais viedoklis ir tāds, ka VID amatpersonas autoram neizprotamu iemeslu dēļ šādā veidā (ar pa pastu sūtītām vēstulēm) mākslīgi pagarina iesnieguma izskatīšanas laiku. Vai tas ir autora subjektīvs viedoklis vai tā ir VID amatpersonu lietota prakse — paliek atvērts jautājums. Tomēr vienlaikus autors vēlas uzsvērt, ka pēdējā laikā VID amatpersonas papildu informācijas pieprasīšanai tomēr dod priekšroku VID EDS, kas būtiski uzlabo komunikācijas un informācijas apmaiņas kvalitāti un efektivitāti, un šāda prakse autora

³ PVN likums, pieņemts 29.11.2012., 66 pants, pirmā daļa.

⁴ PVN likums, 66. pants, trešā daļa.

⁵ PVN likums, 66. pants, ceturtā daļa.

Uzņēmējiem, kuri regulāri saskaras ar nodokļu maksātāju reģistrāciju PVN maksātāju reģistrā, ir samērā skaidrs priekšstats par to, kāda papildu informācija parasti VID amatpersonām ir nepieciešama.

ieskatos ir vērtējama pozitīvi.

Ņemot vērā iepriekš minētos terminus, kā arī faktu, ka VID varētu pieprasīt papildu informāciju, autors, balstoties uz praktiskiem novērojumiem, nodokļu maksātājiem, kas vēlas reģistrēties PVN maksātāju reģistrā, iesaka papildu informāciju jau sākotnēji pievienot reģistrācijas iesnieguma pavadvēstulē un pielikumos, lai VID kopā ar reģistrācijas iesniegumu būtu pieejama pietiekami plaša informācija par uzņēmumu, kas lieti noderēs lēmuma pieņemšanas procesā. Uzņēmējiem, kuri regulāri saskaras ar nodokļu maksātāju reģistrāciju PVN maksātāju reģistrā (ārpakalpojuma grāmatvežiem, nodokļu konsultantiem, juristiem u.tml.), ir samērā skaidrs priekšstats par to, kāda papildu informācija parasti VID amatpersonām ir nepieciešama. Tomēr ir daudz personu, kas ikdienā nesaskaras ar šo procesu, tādēļ bieži vien nav skaidrs, ko un kāpēc VID pieprasa. Lai atvieglotu šo procesu, autors turpinājumā apskatīs populārākos jautājumus, informāciju un dokumentus, ko VID pieprasa.

6 Civillikums, 1427. pants.

7 Civillikums, 1428. pants.

8 Civillikums, 1473. pants.

Finansiālās un materiāltehniskās iespējas — kas tas ir un kā tās pierādīt?

Zem jēdziena «finansiālās un materiāltehniskās iespējas veikt saimniecisko darbību» parasti slēpjas ikvienam uzņēmējam pašsaprotamas lietas — naudas līdzekļi ikdienas darbības finansēšanai, pamatlīdzekļi darbības veikšanai, darbinieki darbības nodrošināšanai u.tml. VID, lai pārliecinātos par uzņēmuma spēju veikt saimniecisko darbību, proti, vai uzņēmuma rīcībā ir atbilstoši resursi saimnieciskās darbības veikšanai, parasti uzdod jautājumus un lūdz iesniegt papildu dokumentus. Kā jau autors iepriekš minēja, VID papildu informācijas pieprasījumu parasti nosūta fiziskas vēstules formā uz uzņēmuma juridisko adresi vai elektroniski, izmantojot VID EDS.

Nepieciešams sīkāks saimnieciskās darbības apraksts, lūdzu, sniedziet to!

Ar šo jautājumu VID vēlas izprast, kādu saimniecisko darbību uzņēmums veiks, jo ne vienmēr deklarētais pamatdarbības veids saskaņā ar NACE klasifikatoru sniedz pilnvērtīgu priekšstatu par saimnieciskās darbības veidu, piemēram, deklarētais darbības veids ir 69.20 «Uzskaites, grāmatvedības, audita un revīzijas pakalpojumi; konsultēšana nodokļu jautājumos», bet faktiski tiks sniegti tikai nodokļu konsultāciju pakalpojumi. Sniedzot atbildi uz šo jautājumu, jāpaskaidro savas saimnieciskās darbības būtība — kā tā izpaudīsies, kur saimnieciskā darbība tiks veikta, kādā veidā tā tiks organizēta u.tml.

Informācija par īpašumā esošajiem un nomātajiem pamatlīdzekļiem

Ar šo jautājumu VID vēlas pārliecināties vai uzņēmuma rīcībā ir saimnieciskās darbības veikšanai nepieciešamie pamatlīdzekļi, piemēram, celtniecības pakalpojumu sniedzējam ir nepieciešamas dažādas iekārtas un inventārs. Ja šobrīd uzņēmuma rīcībā nav atbilstošu pamatlīdzekļu, bet uzņēmums plāno tos iegādāties, tad būtu vēlams paskaidrot to un arī sniegt informāciju par plānoto pamatlīdzekļu sastāvu un iespējamo iegādes finansēšanas veidu.

Detalizēta informācija par darījumu partneriem

Uzdodot jautājumus par darījumu partneriem (preču/pakalpojumu piegādātājiem; preču/pakalpojumu saņēmējiem), VID parasti lūdz iesniegt informāciju par to, kādi pakalpojumi/preces tiks saņemti/iegādāti savstarpējās sadarbības ietvaros, kā arī lūdz iesniegt līgumu/vienošanos kopijas. Ja ir noslēgti līgumi ar sadarbības partneriem, to kopijas jāiesniedz VID. Autors praksē ir sastapies ar situācijām, kad uzņēmums, kurš reģistrējas PVN maksātāju reģistrā, nevēlas iesniegt līgumu kopijas, jo līgumi satur kādu būtisku komercnoslēpuma objektu (cenas, preču piegāžu termiņus un nosacījumus u.tml.). Šādos gadījumos līgumu kopijās atļauts aizkrāsot informāciju, kas satur komercnoslēpuma objektu, un iesniegt līgumu kopijas bez šiem datiem. Tāpat praksē var gadīties situācijas, kad potenciālais darījuma partneris nevēlas noslēgt sadarbības līgumus, kamēr uzņēmums nav reģistrējies PVN maksātāju reģistrā. Tādā gadījumā šāda situācija jāpaskaidro VID, bet neaizmirstot paskaidrot, ar kādiem partneriem ir plānots slēgt līgumus un par kādu preču piegādi/pakalpojumu sniegšanu. Atļauts pievienot arī nodoma protokolus par sadarbību pēc reģistrēšanās PVN maksātāju reģistrā.

Tāpat praksē var pastāvēt situācijas, kad nodokļu maksātājs neslēdz līgumus ar sadarbības partneriem. Piemēram, uzņēmums saimnieciskajai darbībai nepieciešamās materiālās vērtības iegādājas sadarbības partnera tirdzniecības vietā, izmantojot avansa norēķinu personas starpniecību. (Norēķinu ar avansa norēķinu personām uzskaitē ir apskatīta šī žurnāla numura 26.–27. lpp). Tādā gadījumā jāpaskaidro plānotā materiālo vērtību iegādes kārtība, lai VID būtu pieejama šī informācija.

1937. gada 28. janvāra Civillikuma (turpmāk tekstā — Civillikums) 1427. pants nosaka: «Pie tiesiska darījuma būtības pieder tā taisītāja gribas izteikums, bet divpusējā vai vairākpusējā darījumā vajadzīgs visu tā dalībnieku saskanīgs gribas izteikums. Kamēr griba nav vēl izteikta, tai nav nekāda tiesiska spēka.»⁶ 1428. pants nosaka: «Gribu var izteikt vai nu noteikti, vai klusējot. Noteikti gribu var izteikt vai nu ar vārdiem, mutiski vai rakstiski, vai ar zīmēm, kam ir vārdu nozīme. [...]»⁷

1473. pants: «Tiesiska darījuma forma atkarājas no lietas dalībnieku ieskata, izņemot likumā tieši norādītus gadījumus.»⁸

Tāpat Civillikuma 1474. pantā teikts: «Darījuma dalībnieki var noslēgt to notariālā vai Bāriņtiesu likumā paredzētā vai privātā kārtībā, apmierināties ar mutisku vienošanos vai sastādīt rakstisku aktu, slēgt darījumu liecinieku klātbūtnē vai bez tiem, kā arī darīt to atklātībai zināmu vai ne. Šis noteikums neattiecas uz tiem gadījumiem, kuros likums prasa noteiktu darījuma noslēgšanas kārtību.»⁹ 2000. gada 13. aprīļa Komerclikuma 388. pants nosaka, ka «komercdarījumi ir komersanta tiesiskie darījumi, kas saistīti ar komercdarbību»¹⁰. Tāpat Komerclikuma 389. pants nosaka, ka, «ja darījums ir komercdarījums tikai vienam no darījuma dalībniekiem, šā likuma noteikumi par komercdarījumiem ir vienlīdz piemērojami arī pārējiem darījuma dalībniekiem, ciktāl normatīvajos aktos patērētāju tiesību aizsardzības jomā vai citos likumos nav noteikts citādi».¹¹ Tādējādi ir secināms, ka normatīvie akti nenosaka kā obligātu pienākumu darījumu noslēgt rakstveida līguma formā, jo tas var tikt noslēgts arī mutiskas vienošanās formā, līdz ar to uzņēmums dienestam var sniegt arī attiecīgu skaidrojumu, ka darījumu noformēšana rakstiskā formā nav paredzēta. Šāda situācija varētu būt pieļaujama, piemēram, ja uzņēmums nodarbošies ar preču mazumtirdzniecību tirdzniecības vietā vai sniegs individuālus, vienreizējus pakalpojumus. Protams, ja tiks veikta tāda saimnieciskā darbība, kur darījuma forma (tieši rakstveida forma) ir paredzēta normatīvajos aktos, uzņēmumam ir pienākums tos noslēgt, piemēram, ja tiks sniegti grāmatvedības ārpalpojumi.

Informācija par līdzekļiem, no kuriem tiek plānots finansēt saimniecisko darbību un saimnieciskās darbības attīstību

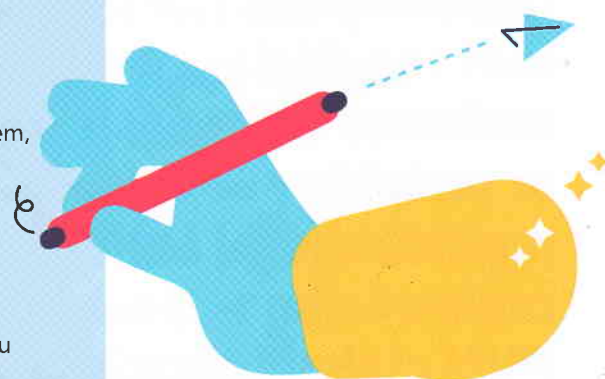
Autora ieskatos šis jautājums ir saistīts ar VID vēlmi pārliecināties par to, ka uzņēmums spēs uzsākt saimniecisko darbību un kā uzņēmums spēs veikt darbību ilgtermiņā. Parasti šis jautājums tiek uzdots mazkapitāla SIA (SIA, kuru pamatkapitāls ir mazāks nekā 2800 eiro). Saimnieciskās darbības uzsākšanas posmā jāpaskaidro, no kādiem līdzekļiem tiks uzsākta saimnieciskā darbība — dalībnieku aizdevums, kredītiestādes aizdevums, pamatkapitālā ieguldītie līdzekļi u.tml. Ja tiek plānota saimnieciskās darbības uzsākšana, izmantojot aizņēmumu, nepieciešams iesniegt attiecīgu līgumu(-us). Protams, uzņēmējdarbības vide ir nepārtraukti mainīga, un ir pietiekoši liels izaicinājums prognozēt saimnieciskās darbības attīstību, tomēr šajā gadījumā jāsniedz savs redzējums par to, no kādiem līdzekļiem tiks attīstīta saimnieciskā darbība — no saimnieciskās darbības rezultātā gūtās peļņas, palielinot pamatkapitālu, piesaistot jaunus dalībniekus, izmantojot aizņēmumus no dalībniekiem un/vai kredītiestādēm u.tml.

Informācija par nepieciešamību reģistrēties PVN maksātāju reģistrā

Uz šo jautājumu nav vienas universālas atbildes. Šajā gadījumā ir jāvērtē katra uzņēmuma individuālā situācija un motivācija reģistrēties PVN maksātāju reģistrā. Piemēram, ja uzņēmums plāno nodarboties ar kokmateriālu vairumtirdzniecību, tad kā galveno motivāciju reģistrācijai var minēt apstākli, ka būtībā jau pēc viena darījuma uzņēmums var sasniegt PVN likumā noteikto sliekšni obligātai reģistrācijai PVN maksātāju reģistrā. Tāpat jebkurš uzņēmums kā vienu no apstākļiem var minēt to, ka vēlas atskaitīt priekšnodokli par saimnieciskās darbības nodrošināšanai iegādātajām precēm un saņemtajiem pakalpojumiem.

Lūdzu, iesniedziet bankas norēķinu konta pārskatu par iepriekšējiem 12 mēnešiem!

Nevar viennozīmīgi paskaidrot bankas norēķinu konta pārskata iesniegšanas nepieciešamību, tādēļ autors lūdza VID amatpersonu paskaidrot šāda dokumenta iesniegšanas nepieciešamību. VID amatpersona mutvārdos sniedza skaidrojumu, ka šādā veidā VID pārliecinās, vai reģistrācijas iesniegumā minētā ar PVN apliekamo preču piegāžu un pakalpojumu sniegšanas darījumu vērtība ir patiesa, proti, vai šādi darījumi tiešām ir notikuši. Autora ieskatos šāds paskaidrojums tomēr jāvērtē kritiski, ņemot vērā faktu, ka uzņēmumu grāmatvedības uzskaitē tiek pielietots uzkrāšanas princips, līdz ar to bankas norēķinu kontā ienākušās naudas summas var nesakrist ar faktisko darījumu vērtību, piemēram, ja kāds no pircējiem nav apmaksājis piegādātās preces vai pakalpojumus. Tomēr šāda prasība no VID puses dažkārt mēdz būt, līdz ar to potenciālajam PVN maksātājam ar to ir jārēķinās.

Iepriekš apskatītās pozīcijas ir populārākās, kas sastopamas VID informācijas pieprasījumos, tomēr šajos pieprasījumos var tikt iekļautas arī citas pozīcijas, piemēram, prasība sniegt informāciju par esošajiem un potenciālajiem darbiniekiem, viņu izglītību, kompetenci un pieredzi, par valdes locekļu ienākumiem iepriekšējos periodos, ja valdes loceklis nav Latvijas rezidents, par saimnieciskās darbības veikšanas vietu (struktūrvienību), kā arī citu informāciju.

PVN maksātāju reģistrācijas procesā tiek pieprasīts ievērojams informācijas un dokumentu apjoms, kas šo procesu padara grūtāku gan uzņēmējiem, gan nodokļu administrācijai. Tomēr, ņemot vērā, ka šobrīd valdībā ir atbalstīta obligāta e-rēķinu aprites ieviešana, kas «paredz no 2025. gada ieviest elektronisku rēķinu (e-rēķinu) izmantošanu kā obligātu apriti starp komersantiem (B2B) un komersantiem un valsts un pašvaldību iestādēm (B2G)»¹², un «tādējādi tiks panākta ērta un vienveidīga dokumentu sagatavošana un uzglabāšana, ātrāka un drošāka informācijas aprīte starp komersantiem, kā arī vienlaicīga datu nodošana nodokļu administrācijai, kurai turpmāk nebūs nepieciešams šāda veida informāciju pieprasīt no nodokļu maksātājiem»¹³, autors prognozē, ka nākotnē varētu arī tikt atvieglots PVN maksātāju reģistrācijas process, jo VID būs pieejama plašāka informācija par nodokļu maksātāju un viņa veiktajiem darījumiem. ■

⁹ Civillikums, 1474. pants.

¹⁰ Komerclikums, 388. pants.

¹¹ Komerclikums, 389. pants.

¹² Valdība atbalsta obligātu e-rēķinu aprites ieviešanu.

Pieejams: <https://www.fm.gov.lv/lv/jaunums/valdiba-atbalsta-obligatu-e-rekinu-aprites-ieviesanu>.

¹³ Turpat.